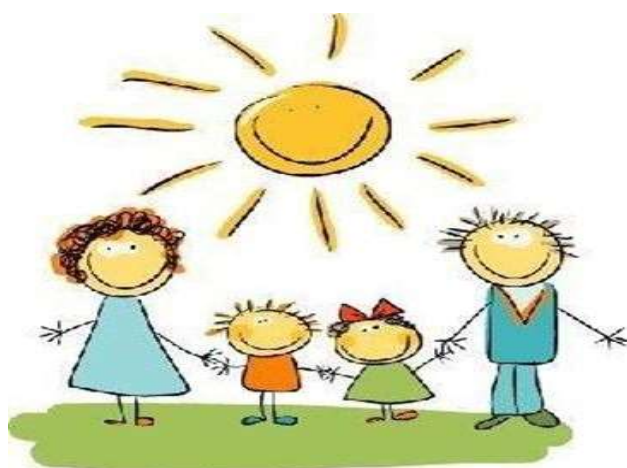

Tilvenning til barnehage – overgang til storbarn og overgang til skole

Det skjer en endring i hverdagslivet for barna som frem til de starter i barnehage har vært sammen med få og kjente personer. I tillegg til fraværet av foreldrene, nye hverdagsrutiner og ukjente omgivelser, er overgangen stor til barnehagen med flere voksne som ikke kjenner deres signaler og behov. De aller minste barna er særlig avhengig av at det er sensitive voksne som møter dem, og foreldre som skjønner deres behov i det de skal begynne i barnehagen (Drugli, 2011)

(Revidert 2021)

Før oppstart i barnehagen

Foreldremøte for nye foreldre gjennomføres i mai før barnehagestart:

- Informasjon om barnehagen som organisasjon
- Presentasjon av årsplan
- Gjennomgang av barnehagens rutiner – dagsrytme
- Gjennomgang av plan for tilvenning og overganger
- Presentasjon av Liten og ny – et forskningsprosjekt vi har deltatt på
- Avklaring av forventninger
- Gjennomgang av våre informasjonsrutiner

Oppstartssamtale med pedagogisk leder

Dere foreldre er av uvurderlig betydning når barnet skal begynne i barnehagen, og dere har flere viktige funksjoner i tilvenningsperioden. Det fins ingen fasit for hvordan tilvenningen må være og det er viktig at den tilpasses barnet. Det er dere foreldre som kjenner barnet best. Det er avgjørende at hjemmet og barnehagen har god og åpen kommunikasjon så vi kan samarbeide til det beste for barnet.

Noen av temaene som tas opp:

- I samarbeid legges plan for tilvenning
- Barnets vaner og rutiner
- Hva er barnets interesser
- Er det spesielle hendelser i barnets liv som barnehagen bør vite om
- Er det noe dere som foreldre kjenner på før tilvenningen
- Hvilke forventninger har dere foreldre til barnehagen.
- Hvilke forventninger har barnehagen til foreldrene.
- Rutiner på avdelingen
- Trygghetssirkelen – Trygg base/ Sikker havn

Ny i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen» (Rammeplanen, 2017)

Tilvenning – et samarbeid mellom barnehagen og hjemmet

Mål: Tilvenningen skal bli en trygg og god opplevelse for barn og foreldre

Når et nytt barn begynner i barnehagen, har vi faste rutiner vi følger:

Før oppstart tilbyr vi en besøksordning, hvor foreldre og barn har mulighet til å komme på besøk på vår 1-2års avdelingen en dag i uken i et gitt tidsrom sammen med personalet. Vi oppfordrer alle til å benytte seg av vår besøksordning, da vi ser av erfaring at det gir mange fordeler i forbindelse med tilvenningen.

I god tid før oppstart tar vi kontakt og avtaler en samtale i barnehagen. Hvor samtalen i stor grad vil handle om tilvenningen. For alle barn er det viktig at det får en gradvis tilvenning. La barnet få oppleve gjentakelse og forutsigbarhet, noe som skaper en følelse av trygghet og mestring. Hvor lang tid barnet trenger før det blir trygt, varierer fra barn til barn. Noen bruker lang tid, mens andre trenger kortere tid. Barnets alder, tiknytning til dere foreldrene og barnets ønske om kontakt, er viktige momenter å ta hensyn til når man skal bygge dagene rundt barnet. Dere foreldrene må være med å styre prosessen, få god informasjon og få mulighet til å stille spørsmål. Deres informasjon og innspill er avgjørende for å få til en best mulig tilvenningstid for barnet. Vi legger opp til at det i stor grad skal være en **foreldreaktiv tilvenning**. For å få til en trygg og god oppstart for barna ønsker vi dere foreldre aktivt med i tilvenningsperioden. Det er dere som kjenner barnet sitt best. Dere kjenner til alle uttrykkene barnet har, hva de betyr og hva barnet trenger.

- Dere vil bli presentert for en kontaktperson under tilvenningen, som har et spesielt ansvar for å trygge både det nye barnet og dere som foreldrene. Etter en stund vil barna også forstå hvilke andre voksne som jobber på avdelingen og bli trygge på de også.
- Ved oppstart er en dere foreldre med i barnehagen. Av erfaring bruker foreldre og barn 1 uke på tilvenningen, men det fins nok ingen fasit på hvor lenge tilvenningen varer.
 - Dag 1: Barnet har en kort dag i barnehagen, får plassen sin i garderoben, er inne på avdelingen, gjør seg kjent sammen med mor eller far. Den første dagen har dere alt ansvar for barnet. Kontaktpersonen i barnehagen er med barn og foreldre fra de kommer til de går.
 - Dag 2 - 3: Barnet kan ha en litt lengre dag i barnehagen, kontaktpersonen skal prøve å bli kjent med barnet og være tilgjengelig for barnet. Den 2 dagen kan både soving i barnehagen og måltid være aktuelt, med foreldre til stede, slik at viktig informasjon rundt rutiner barnet har hatt hjemme kan overbringes til kontaktpersonen. Kontaktperson overtar noen omsorgsoppgaver med foreldre til stede som f.eks. måltid/bleieskift/legging
 - Dag 4 og 5: Dagene planlegges etter avtale med mor og far og kontaktperson. Det kommer an på dagene før. Vi ønsker å påpeke at det er vanskelig å gi helt generelle råd som kan gjelde alle. Man må huske på at hvert enkelt barn er unikt, og at tilvenningen derfor må passe til det enkelte barn. Full barnehagedag og barnet er litt alene uten foreldre.

- Første uker etter tilvenning anbefaler vi korte dager (om mulig) og rolige ettermiddager hjemme.

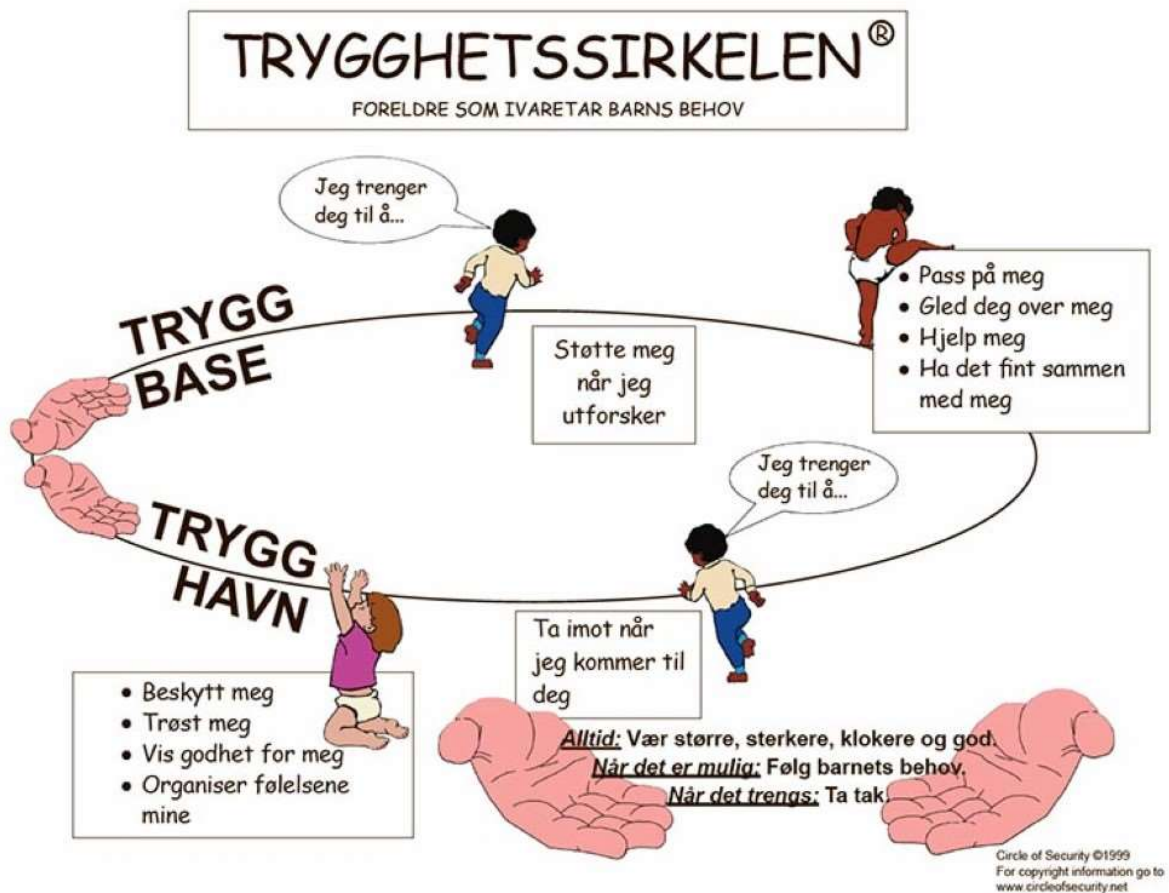
Det er mange inntrykk som skal bearbeides for barnet de første dagene i ny barnehage. I den forbindelse er det normalt at både spise og sovemønster endrer seg den første tiden. Det kan være barnas måte å si ifra om at alt dette nye er litt vanskelig. Men dette vil vanligvis bedre seg raskt. Det kan ofte skape trygghet om barna får med seg et kosedyr, en smokk eller noe annet som betyr mye for dem. Godta at barnet gråter. Det er helt naturlig at barnet blir lei seg når mor og far går. Ikke gå fra barnet uten å si «ha det». Det er viktig å bygge en bro mellom det barnet gjør hjemme og det som blir gjort i barnehagen. Fortell personalet om hvilke rutiner dere har for mat, soving, hvilke sanger dere synger og om det er spesielle ting barnet er opptatt av. Det vil være til god hjelp for oss i den første tiden når vi skal bli kjent med barnet og knytte gode relasjoner.

Tips til dere foreldre før og under tilvenning:

- ♥ La barnet bli vant til å være hos andre enn dere foreldre hvis dere har mulighet. Hvis barnet er vant til å være på besøk alene sammen med f.eks. besteforeldre, så kan det være med på å trygge barnet i tilvenningen. Da har barnet allerede gjort seg noen erfaringer med at dere går, men kommer tilbake.
- ♥ Besøk barnehagen etter åpningstid eller helger. Slik at barnet kan utforske uteområdet før oppstart. Hvis dere kjenner andre barn i nærområdet som skal starte, så kan barnehagens uteområde være en fin plass å treffes for barn og foreldre for å bli kjent.
- ♥ Bli kjent med oss i barnehagen og etablere gode relasjoner. Hvis barnet ser at foreldrene er trygge på de voksne i barnehagen, kan dette gjøre overgangen til ny hverdag mye lettere. Når vi voksne prater, smiler og ler sammen, vil dette hjelpe barnet til å oppleve trygghet og til å raskere å finne seg til rette i barnehagen.
- ♥ Bli kjent med den nye hverdagen sammen med barnet ditt. Vær aktiv til stede sammen med barnet ditt i barnehagen. Vis interesse og nysgjerrighet ovenfor de nye omgivelsene og menneskene; både store og små. Husk at du er den trygge «basen» som barnet skal vende tilbake til for å finne trygghet. Etter hvert vil barnet våge seg lengre og lengre bort fra deg, og gradvis bli kjent med oss som jobber i barnehagen, først og fremst barnets primærkontakt. Denne vil så være barnets trygge «base» og ettersom det er naturlig, blir barnet kjent med oss andre.
- ♥ Hva om barnet gråter når du forlater barnet i barnehagen? Det er helt naturlig at barnet reagerer. Gråten er barnets måte å kommunisere, men vi skjønner at dette oppleves litt vanskelig for dere foreldre. Den voksne i barnehagen vil bekrefte barnets følelser og trøste barnet, og fortelle at du kommer tilbake. Ring gjerne for å høre hvordan det går. Vi er tilgjengelige på telefon, og dere skal aldri være redde for å ringe når som helst i løpet av dagen.
- ♥ Ikke vis usikkerhet når du leverer barnet fra deg for første gang. Fortell barnet at du skal gå – og gå når du har sagt at du skal gjøre det. Viser du usikkerhet, vil

barnet merke dette og selv bli usikker. Da tar tilvenningen lengre tid. Det er viktig at barnet får erfare at foreldrene sier fra før de skal gå. Det er viktig at barnet erfarer at foreldrene kommer tilbake etter en tid. Husk å si «ha det» til barnet før du går og ikke «snik» deg ut. Da vil barnet bli engstelig, og tilvenningen vil bli uforutsigbar og utrygg

Dette er Trygghetssirkelen, den vil dere møte ved første samtale her i barnehagen.

Konsekvenser for tilvenning av barn i barnehagen sett ut ifra Trygghetssirkelen:

Når små barn begynner i barnehagen må foreldrene i starten være nær barnet i lek og aktiviteter. De må være en «trygg base» når barnet skal utforske barnehagen, leker, nye barn og voksne. De voksne må sette ord på det barnet er opptatt av, møte blikket til barnet og være emosjonelt tilgjengelig. De voksne må være nær nok til at barnet ved behov kan søke «trygg havn» for beskyttelse, trøst, omsorg og regulering av følelser. Det er viktig at foreldrene er de som oversetter og hjelper den voksne i barnehagen å forstå barnets atferd

og signaler. Etter hvert, når barnet blir trygg i barnehagen, er det de voksne i barnehagen som blir barnets «trygge base og havn» den tiden de er i barnehagen.

Overgang fra småbarn til storbarn

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe (Rammeplanen, 2017)

Barnehagens mål: Sikre en god og trygg overgang fra småbarn til storbarn for barn og foreldre

Hvordan sikrer vi en god overgang

Rammeplanen viser også til at det er viktig med gode rutiner for overganger også innad i barnehagen og er tydelig på at det er personalet som skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe. Overgang fra småbarn til storbarn kan også for noen barn oppleves som en stor endring, mens andre igjen tenker at det er noe nytt og spennende. Gjennom det siste året på småbarn skal vi gjøre vårt beste for å legge til rette for at barna skal bli godt kjent med både voksne og barn på storbarn.

Rutiner:

- Personalet på Humla legger til rette for å besøke storbarn både ute og inne gjennom hele året, slik at barna blir kjent med miljøet og personalet på storbarn.
- Det legges også til rette for felles turer med storbarn.
- Når det nærmer seg overgang, så har barn og foreldre fått informasjon om hvilken avdeling barnet skal starte. Fra da besøker barna den nye avdelingen minst en gang per uke, for å bli godt kjent med barn og personal. Det vil være en fast voksen som da tar imot barna nede på storbarn. Barna får da være med på samlinger, måltider
- Pedagogene på Humla gjennomfører overføringssamtaler med pedagogene på storbarn.
- Foreldrene får innkalling til foreldremøte på storbarn før sommerferien, hvor de vil få relevant informasjon om oppstarten.
- Det vil bli lagt til rette for tilvenning med foreldre hvis det er behov.
- Personalet på storbarn vil ha en tett dialog med foreldrene i oppstarten.

Overgang fra barnehagen til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen (Rammeplanen, 2017)

Barnehagens mål: Sikre en god og trygg overgang fra barnehage til skole

Hvordan sikrer vi en god overgang

Rammeplanen viser til at det er barnehagen i samarbeid med skolen som skal legge til rette for at barna får en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt SFO. Vi har et godt og formalisert samarbeid med spesielt Vikåsen skole når det gjelder overgang skole, har vi barn som starter på andre skoler tar vi kontakt og får informasjon om skolens rutiner og oppretter et samarbeid deretter. Ved oppstart av det siste året i barnehagen, deltar pedagogisk leder sammen med en foreldrerepresentant i møte med skolen. Der blir skolens planer for treffpunkt gjennom året gjennomgått. Vi som barnehage og skolen er begge institusjoner for omsorg, lek og læring. Barna vil møte både likhetstrekk og ulikheter mellom institusjonene. Det er viktig at vi som barnehage i likhet med skolen informerer om hva vi vektlegger i det siste året med barna. For oss her på Markaplassen så ønsker vi at våre barn kan ta avskjed med barnehagen på en god måte, glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det også er en sammenheng mellom barnehage og skole.

Det siste året gjennomfører vi disse aktivitetene;

- To dager i uken er Ugleklubben på begge våre avdelinger samlet. Den ene dagen går vi på tur, den andre er satt av til aktiviteter i barnehagen.
- I samarbeid med skolen er det flere overgangsobjekter som vi legger til rette for her i barnehagen, som de igjen møter på skolen. Overgangsobjektene er en samling av sanger, spill og ulike leker.
- Vi har i flere år kjøpt inn Trampolinehefter til alle Uglene, det er et aktivitetshefte laget for 5-åringene i barnehage og er revidert etter ny Rammeplan (R-17). I Trampoline møter barna elefanten Trampoline i ulike situasjoner og det legges vekt på lek, læring, undring og refleksjon.
- I januar starter Ugleklubben på prosjekt «Sirkus» – som ender i en forestilling for resten av barnehagen og foreldre i juni. De bruker flere

måneder på å øve inn mange sirkusnummer og sanger til forestillingen. Dette er et prosjekt som er godt etablert her i barnehagen og alle ser fram til å bli Ugler, for da får de endelig være med på sirkus.

- Uglene trener også mye på selvstendighet i ulike sammenhenger. Barnehagen gjør også skriftlige avtaler med foreldrene om at Uglene i små stunder kan leke ute på vårt uteområde uten voksne (selvfølgelig med tilsyn). Dette er noe vi har praktisert i flere år og som de andre barna ser fram til å ha muligheten til når de blir Ugler.
- Når det nærmer seg våren, gjennomfører vi overgangssamtaler med skolen, dette skjer i nært samarbeid og samtykke med dere foreldre.

Barnehagen er en del av det helhetlige læringsløpet, barna er i barnehagen her og nå, derfor lærer de. Vi ønsker å sikre trygge og gode overganger gjennom å gi de mulighet til å erfare mestring her i barnehagen, slik at de møter nye utfordringer med vissheten om at de kan.

Velkommen til oss!